

FESTIVALOPENING 3

Irene Kurka

Gehen lassen

- vrijdag 18 september | 15.00 - 15.45 uur
SINT JANSKERK

Mayako Kubo 1947

verfinstert... voor sopraan solo (2015)
naar het gedicht *Exil* van Ingeborg Bachmann

Charlotte Seither 1965

Gehen lassen (2012)
Solo I-III voor solostem en handslagwerk

Antoine Beuger 1955

un lieu pour faire sonner l'éternité (2014)

Thomas Stiegler 1966

Treibgut V (2012)

Stefan Lienenkämper 1963

...softer than the dew (2016)
voor sopraan en voorwerpen

Leah Muir 1978

Kotodama (2017)
gecomponeerd voor Irene Kurka

*Alle werken op dit programma
zijn Nederlandse premières.*

*Met een korte toespraak door Jacques Giesen,
voorzitter van de programmacommissie
van Musica Sacra Maastricht.*

aanvaarding
& berusting

MUSICA
SACRA

17 - 20
september
2020

Gehen lassen

Voor haar solo-optredens bouwde de Duitse sopraan Irene Kurka, ook vorig jaar in het festival te gast, een respectabel repertoire op met in opdracht geschreven werken van bekende en minder bekende componisten.

Mayako Kubo

verfinstert...
voor sopraan solo, naar het gedicht 'Exil'
van Ingeborg Bachmann

Berlijn is vol asielzoekers en culturele bannelingen. Ik ben niet gedwongen om in Duitsland te leven, maar wilde veertig jaar geleden niet meer in Japan leven. Er was geen toekomstperspectief in de kunst, zo was mijn mening. Het gedicht *Exil* van Ingeborg Bachmann geeft mijn toenmalige situatie weer. De Duitse taal is nog altijd moeilijk voor me, maar 'Schwarzbrot' en 'Miso-suppe' volstaan voor mij.
Mayako Kubo

vrijdag ♦ 15.00

Exil

Ein Toter bin ich der wandelt
gemeldet nirgends mehr
unbekannt im Reich des Präfekten
überzählig in den goldenen Städten
und im grünenden Land

abgetan lange schon
und mit nichts bedacht

Nur mit Wind mit Zeit und mit Klang

der ich unter Menschen nicht leben kann

Ich mit der deutschen Sprache
dieser Wolke um mich
die ich halte als Haus
treibe durch alle Sprachen

O wie sie sich verfinstert
die dunklen die Regentöne
nur die wenigen fallen

In hellere Zonen trägt dann sie den Toten hinauf

Ingeborg Bachmann (1926-1973)

Charlotte Seither

Gehen lassen (Solo I-III voor solostem en handslagwerk)

Het was de sfeer van 'vanitas', van voorbijgaande tijd, die me bracht tot deze compositie, die sterk verbonden is met de wah-wah, een klein handslagwerk dat op mij zo vocaal overkomt. De open buis wordt in de hand gehouden, met de duim aan de bovenkant. Wanneer je het metaal met een klein houten hamertje aanslaat, kun je de manier waarop het geluid wegsterft manipuleren: regelmatig of onregelmatig, snel of geleidelijk. Na de aanslag verdwijnt het geluid onverbiddeijk. Het creëert een vorm van 'vanitas', altijd is er de onvermijdelijkheid van het uitstervende geluid. Er kan maar één toon op het instrument gemaakt worden, die niet aangehouden kan worden en een uiterst beperkte dynamiek heeft. Het diminuendo is maar kort. Het leven is afgemeten. We hebben niet veel te zeggen tot het afneemt. Ik wilde een stuk schrijven voor zangstem waarin dit instrument, dat door de zanger zelf wordt bespeeld, als een innerlijke schaduw is. De stem volgt een lijn en kleurt de woorden op een uiterst subtiele manier, terwijl de wah-wah daaronder een soort innerlijke echo creëert, een innerlijke schaduw, een alter ego van wat er gebeurt, dat er nooit echt mee overeenkomt en altijd onder de oppervlakte blijft.

Mayako Kubo (1947) groeide op in Kobe (Japan) en behaalde haar bachelor piano aan het conservatorium van Osaka. In 1972 vertrok ze naar Wenen, waar ze compositie studeerde bij Roman Haubenstock-Ramati, Erich Urbanner en Friedrich Cerha, en daarnaast muziekgeschiedenis en filosofie. Haar compositiestudie rondde ze af aan de Universität der Musik und darstellende Kunst in Wenen. In 1980 vervolgde ze haar studie bij Helmut Lachenmann in Hannover en Stuttgart. In 1985 vestigde ze

zich in Berlijn en begon ze haar studie muziekwetenschap bij Carl Dahlhaus. Ze is een van de grondleggers van het gezelschap voor hedendaagse muziek 'ZeitMusik'. Tussen 1990 en 1994 werkte ze in Marino, in de buurt van Italië, daarna keerde ze terug naar Berlijn. Mayako Kubo's stijl van componeren is geworteld in haar klassieke piano-achtergrond, haar studie aan de Universität für Musik und darstellende Kunst in Wenen en haar betrokkenheid bij scenische kunstvormen. In de jaren 1990 richtte

ze zich meer op muziektheater en ontwikkelde ze een heel eigen, vrije en expressieve klank. Mayako Kubo schreef zo'n 130 werken, waaronder een aantal opera's.

Mayako Kubo © Erik-Jan Ouwerkerk

De tekst van deze cyclus draagt de muziek en bestaat uit drie korte en heel abstracte fragmenten – uit het Nieuwe Testament, maar niet religieus bedoeld – die elk een geheim in zich dragen. Ze bewegen rond thema's als verlatenheid, verlies en vanitas, rond het vermogen om dingen voorbij te laten gaan. *Gehen lassen*. De tekst staat pas na het stuk in de partituur, als een herinnering, en biedt zo een denkbeeldige terugblik. In de muziek wordt de tekst niet in volledige woorden gebruikt, de betekenis wordt eerder omschreven, omcirkeld. De afzonderlijke delen van de compositie bieden verschillende manieren om een verband te leggen tussen de stem en de buis (ook door de afwezigheid daarvan) en om de klanken en kleuringen van de stem aan te passen in microscopisch kleine bewegingen. Ze creëren een sfeer waarin het afnemen van dingen en het leven, en de mogelijkheid om dingen voorbij te laten gaan, een onbepaald gegeven blijft en nooit wordt benoemd. De compositie vereist een grote zangtechniek, niet vanwege de virtuositeit, maar vanwege de kwaliteiten van klank en kleur, de verfijnde manier waarop elementen smelten, instrument en stem worden uitgedaagd en boventonen ontstaan.

Charlotte Seither

I.

'[dove] vai? [...] [è bene per] voi [...]'

tekstfragment ontleend aan Johannes 16, 5-7:

Maar nu ga ik heen, naar Hem die Mij gezonden heeft, en niemand van jullie vraagt Mij: 'Wáár gaat U heen?' Nu ik jullie dat alles gezegd heb, is jullie hart vol droefheid. En toch, om de waarheid te zeggen: voor jullie eigen bestwil moet ik weggaan; doe ik dat niet, dan zal de Helper niet komen; maar als ik heenga, zal ik Hem naar jullie toezenden.

II.

[(...) 'nicht, dass ich es schon ergriffen hätte (...)]

tekstfragment ontleend aan Filippenzen 3,12:

Niet dat ik dat alles al bereikt heb of al volmaakt ben! Maar ik streef er vurig naar het te grijpen, gegrepen als ik ben door Christus Jezus.

III.

['(...) lascia (...)]

tekstfragment ontleend aan Lucas 9, 60:

Maar Hij zei hem: 'Laat de doden hun doden begraven; u moet het koninkrijk van God gaan verkondigen.'

De Duitse componiste, pianiste en muziekdocente **Charlotte Seither** (1965) is geregeld te gast bij internationale festivals, zoals bij de ISCM World Music Days in Tongyeong (2016), Gaudeamus Amsterdam, Wien Modern, de Biennale di Venezia en de BBC Proms. Ze heeft belangrijke prijzen en beurzen gewonnen, waaronder het stipendium van de Deutsche Akademie Villa Massimo in Rome (2009). Als eerste Duitse componist ontving zij in 1995 de prijs van het Internationaal Composi-

tieconcours Praagse Lente. Ook werd haar de Deutsche Musikautorenpreis (2014) toegekend. Charlotte Seither maakt deel uit van verschillende internationale jury's en comités.

Dit jaar ontving zij van de staatsminister het Bundesverdienstkreuz, de hoogste onderscheiding van de Duitse staat.

Charlotte Seither © Marko Bussman

Antoine Beuger

un lieu pour faire sonner l'éternité

Net als in het concert dat Irene Kurka vorig jaar tijdens Musica Sacra Maastricht bracht, staat ook bij dit concert

un lieu pour faire sonner l'éternité

tu viendras
tendrement
en m'attendant
et moi,
je t'attends
éternellement

viens...

doucement
d'où
d'où viens-tu?

approche-toi
silencieusement
finalement
je t'approche
éternellement
débordante
t'accueillant

je t'attends
vigilante
viens
je t'attends
m'adonnant
je t'entends
finalement
viens

een werk van de in Duitsland woonachtige Nederlander Antoine Beuger op het programma: *un lieu pour faire sonner l'éternité*. Het is geschreven op basis van een eigen tekst, in een verfijnde, verstilde, haast mystieke sfeer.

een plaats om de eeuwigheid te laten weerklinken

je zult komen
teder
wachtend op mij
en ik,
ik wacht op jou
eeuwig

kom...

zacht
waarvandaan
waarvandaan kom je?

kom dichterbij
stil
eindelijk
kom ik naar je toe
eeuwig
uitbundig
je welkom hetend

ik wacht op je
waakzaam
kom
ik wacht op jou
ik geef me over
ik hoor je
eindelijk
kom

Antoine Beuger

Antoine Beuger (1955) studeerde van 1973 tot 1978 compositie bij Ton de Leeuw en fluit bij Koos Verheul aan het Conservatorium van Amsterdam. In 1992 was hij met Burkard Schothauer een van de oprichters van Wandelweiser. De muziek van dit collectief kenmerkt

zich door eenvoud en rust en veel aandacht voor stilte. Sinds 1994 is Beuger artistiek leider van de concertserie Klangraum in Düsseldorf. Vanavond om 22.00 uur speelt pianist Dante Boon in deze kerk Beugers omvangrijke werk *traces of eternity: of what is yet to be*.

Thomas Stiegler

Treibgut V

A., aan wie deze compositie is opgedragen, stierf veel te vroeg, namelijk op zeventienjarige leeftijd. Vaak lijkt het alsof hij er tijdens de uitvoering bij is. *Treibgut V* begint met zuivere klanken, die worden afgewisseld door een wrijvend geluid. Dan volgt het gedicht, dat begint en eindigt met de zin 'Wir lieben den Tod', waarna opnieuw het wrijven en de gezongen klanken volgen, dit keer in afwisseling met ritmisch getommel.

Thomas Stiegler

Wir lieben den Tod

Rot winde den Leib,
Brot wende in Leid,
ende Not, Beil wird
Leben. Wir, dein Tod,
weben dein Lot dir
in Erde. Wildboten,
wir lieben den Tod.

(Berlijn 1953-'54)

Unica Zürn (1916-1970)

uit: *Gesamtausgabe in 8 Bänden*

Bd. 1 Anagramme (1988)

Stefan Lienenkämper

...softer than the dew, voor sopraan en voorwerpen

Een rustige, statische compositie waarin, naast de menselijke stem, dirigerestokjes, aan de rand van de tafel in beweging gebracht, een rustig bewegende sinustoon en tegen elkaar bewegende stenen klinken. Drie heel verschillende klankelementen die aan de menselijke stem worden toegevoegd, creëren hier een klankruimte waarbinnen de stem een voornamelijk beschouwende rol krijgt toebedeeld. De titel verwijst naar een fragment uit *Chamber Music* (1907) van James Joyce, dat me al decennia lang bezighield en dat deze compositie begeleidt als een verborgen motto:

When the shy star goes forth in heaven
All maidenly, disconsolate,
Hear you amid the drowsy even
One who is singing by your gate.
His song is softer than the dew
And he is come to visit you.

O bend no more in revery
When he at eventide is calling
Nor muse: Who may this singer be
Whose song about my heart is falling?
Know you by this, the lover's chant,
'Tis I that am your visitant.

Stefan Lienenkämper

Thomas Stiegler (1966) werd geboren in Meschede (Sauerland), studeerde medicijnen en is nog steeds als arts werkzaam. In 1991 begon hij zijn studie compositie in Freiburg bij Emmanuel Nunes en Mathias Spahlinger. Met zijn compositie *Quasi una fantasia* won hij in 1997 de eerste prijs bij het internationaal compositieconcours in het Zwitserse Boswil. In 2007 won hij het internationaal compositieconcours Ensemblia in Mönchengladbach.

Stefan Lienenkämper (1963, Meinerzhagen, Sauerland) deed zijn eerste muzikale ervaringen op als contrabassist in gospel- en jazzbands. Hij studeerde filosofie en later compositie bij Henk Alkema aan de Hogeschool voor de Kunsten Utrecht. In 2010 behaalde hij de eerste prijs van het Spaanse compositieconcours Auditorio Nacional de Musica en in 2003 én 2009 de eerste prijs van het Gustav Mahler compositieconcours in Klagenfurt. In de jaren 2016 en 2018 ontving

Stefan Lienenkämper een beurs van de cultuuracademie Tarabya in Istanbul.

Stefan Lienenkämper © Enis Yücel

Leah Muir

Kotodama

De belangrijkste overtuiging achter het idee van *kotodama*, 'woordgeest' in het Japans, is het feit dat woorden scheppingskracht bezitten en dat ze, voor ze de wereld van de menselijke gedachten betreden, levende entiteiten zijn met een eigen goddelijke geest. Ik heb in dit werk twee teksten gecombineerd: een Hifumi Norito, een Japans Shinto-gebed, en een Duitse vertaling van psalm 113. De lettergrepen vervormen elkaar en roepen verschillende associaties op, maar zijn

vanwege dit samensmelten noch Norito, noch psalm. Dit toont de kracht van lettergrepen om gedachten-associaties op te roepen, maar ook het verlies van semantische betekenis door transformatie van de ene cultuur door de andere. De muziek vereist een voordracht waarin een oprecht en ongepolijst gevoel tot uiting wordt gebracht, zonder culturele context waarin dat gevoel 'begrepen' kan worden. Op die manier probeer ik het wezen van *kotodama* te vangen.

Leah Muir

Kotodama

Ha-le-lu-ja! Lo-bet, ihr Kne-chte des HERRN,
lo-bet den Na-men des HERRN! Ge-lo-bet

HI-FU-MI YO I-MU NA YA-KO TO MO CHI-RO RA NE-SHI KI RU YU-I-TSU

sei des HERRN Name von nun an bis in E-wig-keit! Vom Auf-gang der Son-ne bis zu

WA NU SO O-TA HA KU ME KA U O-E-NI SA Ri-HE TE NO-MA SU A

ih-rem Nie-dergang

SE-E HO-RE-KE

Leah Muir

De composities van **Leah Muir** (1978) zijn op veel internationale podia te horen. Ze ontving diverse internationale prijzen, waaronder een ASCAP (2001), de New Scenes operaprijs (2013) en een stipendium voor een uitwisselingsprogramma in Venetië. Ze is gastdocent aan de universiteit van Berlijn en artistiek leider en mede-oprichter van Ensemble ilinx, Studio voor Nieuwe Muziek aan de universiteit van Berlijn. Ensemble Ilinx legt zich toe op muziek uit de 20ste en 21ste eeuw.

Leah Muir componeert akoestische muziek voor orkest, kleine ensembles en solisten, en werkt ook aan multimediale projecten.

Irene Kurka

De veelzijdige sopraan Irene Kurka is pleitbezorger van vooral hedendaagse muziek. Ze geeft recitals en werkt mee aan uitvoeringen van opera's en oratoria in Duitsland, Europa en de Verenigde Staten. Vele componisten droegen werken aan haar op, onder wie Moritz Eggert, Sidney Corbett, James Weeks, Brigitta Muntendorf, Jürg Frey, Charlotte Seither, Nikolaus Brass, Antoine Beuger en Michael Pisaro.

Meer dan 250 werken heeft Irene Kurka in première gebracht. Sinds enkele jaren is ze intensief betrokken bij het repertoire en de concerten voor 'Stimme Solo', met muziek van onder anderen Hildegard, Nono, Berio, Cage, Lucier, Beuger en Bauckholt. Haar cd met liederen van Hildegard en John Cage (2012, co-productie Bayerischer Rundfunk) ontving lovende recensies. Haar soloprogramma *Beten* zong ze onder meer op het Huddersfield Contemporary Music Festival en in Barcelona. De cd *Beten.Prayer* verscheen in 2015, twee jaar later gevolgd door de cd *chants* voor stem solo.

In 2018 verschenen *Klavierlieder* met Eva-Maria Houben en *Ohrwurm* met pianosongs van en met Moritz Eggert. Irene Kurka ontving diverse prijzen en beurzen: de Wolfram-von-Eschenbach-Förderpreis (2013) en de muziekprijs van Düsseldorf (2014).

Irene Kurka deelt haar kennis en ervaring in de podcast 'neue musik leben' in samenwerking met de *nmz | neue musikzeitung*. Ze heeft opgetreden met ensembles als Hezarfen Ensemble Istanbul, e-mex, musikFabrik, notabu, Wandelweiser en Ensemble Garage. Ze trad op in onder meer Tonhalle Düsseldorf, Konzerthaus Berlin, IGNM Basel, Huddersfield Contemporary Music Festival, L'auditori Barcelona, Theater Dortmund, Arte Biennale Venedig, Cité Internationale des Arts in Parijs, Cafe Oto London, Counterflow Festival Glasgow, Muziek Biennale Niederrhein en A. DEvantgarde-Festival München. Vorig jaar was Irene Kurka te gast in Musica Sacra Maastricht met het programma *beten · prayer*.

Irene Kurka © Thomas Götz

Irene Kurka voltooide haar vocale studies aan de Musikhochschule München, de Southern Methodist University Dallas (VS) en de Universiteit van British Columbia, Vancouver (Canada). Ook behaalde ze een master middeleeuwse muziek aan de Folkwang Universität der Künste in Essen. Ze heeft les gegeven aan de Muziekacademie in Poznan, TU Dortmund, Guildhall School of Music and Drama in Londen, de Musikhochschulen in Mannheim en Wuppertal en aan Conservatorium Maastricht. ❖

Festivalopening 1 · 2 · 3

De hoeveelheid publiek die we andere jaren konden verwelkomen, mogen we bij de geldende afstandsmaatregelen niet in Theater aan het Vrijthof ontvangen. Daarom verdelen we de doorgaans driedelige festivalopening over evenzovele locaties. Op elke plek is er een speech, op elke plek is er een gratis concert en een sprookje als verrassing.

1. Solisten en ensembles van Conservatorium Maastricht | THEATER AAN HET VRIJTHOF, PYPYRUSZAAL | 15.00-15.45 uur
2. Schola Maastricht & Lingua e Musica | SINT SERVAASBASILIEK | 15.00-15.45 uur
3. Irene Kurka | SINT JANSKERK | 15.00-15.45 uur

Ook bij het pianorecital van Dante Boon staat een werk van Antoine Beuger op het programma:

❖ Dante Boon piano

vrijdag 18 september | 22.00 - 23.00 uur | SINT JANSKERK | entree € 15

Arnold Schönberg Klavierstück opus 33a | **Dante Boon** before traces

Antoine Beuger traces of eternity: of what is yet to be

In Antoine Beugers omvangrijke pianowerk *traces of eternity: of what is yet to be*, geschreven voor Dante Boon en geïnspireerd op enkele joodse kernbegrippen, krijgt de pianist de opdracht in elke pagina te 'verblijven' en, al lezend of spelend, ontvankelijk te zijn voor het vinden van een 'goddelijke vonk' of het uitblijven hiervan te aanvaarden. Bij elke uitvoering gaat het stuk verder op een volgende, nog niet gespeelde bladzijde. Arnold Schönbergs *Klavierstück opus 33a* is muziek met vele verborgen 'vonken'. Zelf schreef Dante Boon *before traces* als reactie op *traces of eternity* en op wat dat stuk voor hem betekend heeft.

MUSICA SACRA MAASTRICHT IS EEN COPRODUCTIE VAN Stichting Musica Sacra en Theater aan het Vrijthof Maastricht. Filmselectie i.s.m. Lumière.

DIRECTEUR-BESTUURDER Jean Boelen, directeur Theater aan het Vrijthof Maastricht
PROGRAMMACOMMISSIE Jacques Giesen (voorzitter), Jos Leussink (adviseur), Sylvester Beelaert, Fons Dejong, Bas Geerts en Susanne Vermeulen
RAAD VAN TOEZICHT Jean Jacobs (voorzitter), Michel Cobben, Barbara de Heer, Bas Huyser, Eddy Klomp en Lieke Wijjnja (aspirant)

PROJECTLEIDING & FONDSSENWERVING Fons Dejong **MARKETING & PUBLICITEIT** Hetty van Dongen **PRODUCTIE** Raf Meijers **REDACTIE** Philip Leussink, Jacinta Wetzer, Sylvester Beelaert en Fons Dejong **VORMGEVING** Philip Leussink **UITBALIE** Flora Minis en Susan Meisen **TECHNISCHE COÖRDINATIE** Sander Rondon **FACILITAIR** Nandi Nijsten / Mandy Walls **FINANCIËN** Martijn Dekker / Jos Spauwen

MUSICA SACRA MAASTRICHT is lid van De Verenigde Podiumkunstenfestivals.

MUSICA SACRA MAASTRICHT wordt mede mogelijk gemaakt door Fonds Podiumkunsten, Provincie Limburg, Gemeente Maastricht, Theater aan het Vrijthof, Elisabeth Strouven Fonds, Stichting Kanunnik Salden Nieuwenhof, Lira Fonds, Prins Bernhard Cultuurfonds, de Vrienden van Musica Sacra Maastricht en alle (concert-) locaties en samenwerkingspartners. De activiteiten worden mede mogelijk gemaakt door anonieme giften van particulieren. **MEDIAPARTNERS** NPO Radio4, NTR, KRO NCRV, L1, Dagblad de Limburger, RTV Maastricht.

STEUN HET FESTIVAL Voor een bijdrage vanaf € 40 geniet u als Vriend van Musica Sacra Maastricht vele voordelen. Zie voor meer informatie en aanmelding www.musicasacramaastricht.nl/vriend.

STICHTING MUSICA SACRA Vrijthof 47, 6211 LE Maastricht
info@musicasacramaastricht.nl • www.musicasacramaastricht.nl

f [facebook.com/MusicaSacraMaastricht](https://www.facebook.com/MusicaSacraMaastricht) • t [@FestivalMSM](https://twitter.com/FestivalMSM) | #MSM2020